

OBSAH

PODSTATA LITERATURY	5
VĚDA O LITERATUŘE	5
LITERÁRNÍ DRUHY (žánry)	5
PROZODICKÉ SYSTÉMY VERŠE	6
STRUKTURA LITERÁRNÍHO DÍLA	6
POČÁTKY SLOVESNÉHO UMĚNÍ	8
STAROVĚKÁ LITERATURA	8
Orientální literatura - sumerská, staroegyptská, hebrejská, indická, perská, čínská	8
Antická literatura - řecká a římská	9
STŘEDOVĚKÁ LITERATURA	10
Evropská	10
Orientální	11
Počátky našeho písemnictví - staroslověnské, latinské, české	11
- literatura předhusitská a husitská	13
RENESEANCE A HUMANISMUS	15
Evropská renesance - italská, francouzská, španělská, anglická	15
Renesance a humanismus v Čechách	16
BAROKO	17
V Evropě - v Itálii, Španělsku, Anglii, Německu	18
Česká pobělohorská literatura - emigrantská, domácí	18
KLASICISMUS	20
Ve Francii, Itálii	20
OSVÍCENSTVÍ	20
Ve Francii, Anglii	20
PREROMANTISMUS (SENTIMENTALISMUS)	21
Francie, Německo, Rusko	21
NÁRODNÍ OBROZENÍ U NÁS	22
Česká literatura - fáze obranná, ofenzivní, vyvrcholení národního obrození	22
Slovenská literatura 1. pol. 19. století	29
ROMANTISMUS	30
Světový romantismus - Německo, Anglie, Francie, Itálie, USA, Rusko, Polsko, Maďarsko	30
Romantismus v české literatuře	32
REALISMUS	33
Realismus v světové literatuře - Francie, Anglie, Rusko, Polsko, severská literatura, USA	33
Česká literatura 60. a 70. let 19. století	36
Česká literatura 70. a 80. let 19. století	38
Česká próza a drama 80. a 90. let 19. století	41
Slovenská literatura 2. pol. 19. století	43
LITERÁRNÍ MODERNA	44
Nové umělecké směry konce století	44
Moderní světová literatura - Francie, Belgie, Anglie, USA, Německo, Rusko	45
Česká moderna - 90. léta 19. století	47
Česká literatura přelomu 19. a 20. století	49
Slovenská moderní literatura	52
LITERATURA 1. POL. 20. STOLETÍ	52
Umělecké směry počátku 20. století	52
Z moderní světové literatury 1. pol. 20. století - Francie, Anglie, Německo, Pražská německá literatura, Rakousko, Rusko, USA, Španělsko	53
Česká poezie 1. pol. 20. století	55
Česká próza 1. pol. 20. století	62
České drama 1. pol. 20. století	69
Slovenská meziválečná literatura	70
Literatura v době okupace	71
LITERATURA 2. POL. 20. STOLETÍ	71
Světová literatura 2. pol. 20. století	71
Česká literatura 2. pol. 20. století	74
Česká literatura 70. a 80. let	79
Polistopadová literatura	83
REGISTR JMEN A NÁZVŮ ANONYMNÍCH DĚL	85

Obsah

RACIONÁLNÍ STUDIUM TEXTU A JAZYK	5
ZÁKLADY INFORMATIKY	5
OBECNÉ POUČENÍ O JAZYCE	6
Řeč a jazyk	6
Myšlení a jazyk	7
Jazykové skupiny (rodiny)	7
O VÝVOJI ČEŠTINY	8
Od praslovanštiny k češtině	8
ČEŠTINA – NÁRODNÍ JAZYK ČECHŮ	11
Útvary národního jazyka	12
Vývojové tendence současné spisovné češtiny	12
Norma a kodifikace	12
Jazyková kultura	13
Jazykověda a její disciplíny	14
Slovenština ve srovnání s češtinou	14
ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA	15
Soustava českých hlásek	16
Hlavní zásady spisovné výslovnosti, slovní přízvuk	17
Zvuková podoba věty	19
GRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA	19
Pravopisné zásady	19
NAUKA O SLOVNÍ ZÁSOBĚ (LEXIKOLOGIE)	24
Typy slovníků	24
Obohacování slovní zásoby	25
Slovní zásoba z hlediska stylistického	25
Slovo a jeho význam	26
TVOŘENÍ SLOV	29
Odvozování	29
Skládání	32
Zkracování	32
TVOŘENÍ SOUSLOVÍ	33
PŘEJÍMÁNÍ SLOV MEZINÁRODNÍCH A Z CIZÍCH JAZYKŮ	33
TVAROSLOVÍ (MORFOLOGIE)	34
Podstatná jména (substantiva)	36
Přídavná jména (adjektiva)	41
Zájmena (pronomina)	42
Číslovky (numeralia)	45
Slovesa (verba)	47
Příslovce (adverbia)	52
Předložky (prepozice)	52
Spojky (konjunkce)	53
Citoslovce (interjekce)	53
Částice (partikule)	53

SKLADBA (SYNTAX)	53
Stavba věty jednoduché	54
Větné členy	55
Věty podle postoje mluvčího ke skutečnosti (podle záměru, z hlediska modality)	60
Věty kladné a záporné	61
Věty podle členitosti (složení)	61
Zvláštnosti větného členění	61
Odchylky od pravidelné větné stavby	62
Řeč přímá, nepřímá, nevlastní přímá, polopřímá	62
Věty s polovětnými konstrukcemi	63
Aktuální (kontextové) členění výpovědi	64
Valenční syntax	64
Stavba souvětí	65
Souvětí souřadné (s řazením)	66
Souvětí podřadné (s podřazováním)	67
Složitější souvětí	70
Nauka o textu a textová syntax (hypersyntax)	71
STYLISTIKA	75
Slohotvorný proces	75
Styl projevů mluvených a písemných	76
Slohové (stylové) rozvrstvení jazykových a syntaktických prostředků	77
Funkční styly spisovného jazyka	77
Slohové postupy a slohové útvary	79
Styl prostě sdělovací a jeho útvary	80
Styl administrativní a jeho útvary	85
Vypravování	86
Popis	87
Charakteristika	89
Styl odborný a jeho útvary	89
Styl publicistický a jeho útvary	94
Zvukové a vizuální sdělovací prostředky	98
Řečnické útvary	98
Styl umělecký	100
VĚCNÝ REJSTRÍK	101

OBSAH

Aischylos	Oresteia	7
Ajtmatov, Čingiz	Stanice Bouřná	7
Anakreon	Zlomky z díla	8
Apollinaire, Guillaume	Alkoholy	9
Aragon, Louis	Aurelián	10
Arbes, Jakub	Svatý Xaverius	11
Balzac, Honoré de	Evženie Grandetová	11
Balzac, Honoré de	Otec Goriot	12
Barbusse, Henri	Oheň	13
Bass, Eduard	Cirkus Humberto	14
Baudelaire, Charles	Květy zla	14
Beckett, Samuel	Čekání na Godota	15
Bezruč, Petr	Slezské písně	16
Bible		17
Boccaccio, Giovanni	Dekameron	20
Bradbury, Ray	Marťanská kronika	20
Braine, John	Místo nahoře	21
Brecht, Bertolt	Matka Kuráz a její děti	21
Březina, Otokar	Ruce	22
Byron, George Gordon	Childe Haroldova pouť	23
Camus, Albert	Cizinec	23
Cervantes Y Saavedra Miguel de	Dúmynslý rytíř don Quijote de la Mancha	24
Corneille, Pierre	Cid	26
Čapek, Karel	Bílá nemoc	26
Čapek, Karel	Krakatit	27
Čapek, Karel	Matka	28
Čapek, Karel	R. U. R.	28
Čapek, Karel	Válka s Mloky	29
Čech Svatopluk	Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do XV. století	30
Čechov, Anton Pavlovič	Strýček Váňa	31
Čelakovský, František Ladislav	Ohlas písní českých	31
Dante Alighieri	Božská komedie	32
Defoe, Daniel	Robinson Crusoe	33
Deml, Jakub	Moji přátelé	33
Dickens, Charles	Kronika Pickwickova klubu (Pickwickovci)	34
Diderot, Denis	Jeptiška	35
Dostojevskij, Fjodor Michajlovič	Zločin a trest	35
Drda, Jan	Němá barikáda	36
Dreiser, Theodore	Americká tragédie	37
Dumas, Alexandre, mladší	Dáma s kaméliemi	38
Dumas, Alexandre, starší	Tři mušketyři	39
Eco, Umberto	Jméno růže	39
Eluard, Paul	Veřejná růže	40
Epos o Gilgamešovi		40
Erben, Karel Jaromír	Kytice z pověstí národních	41
Euripidés	Médea	43
Feuchtwanger, Lion	Líšky na vinici	44
Flaubert, Gustave	Paní Bovaryová	44
Fuks, Ladislav	Pan Theodor Mundstock	45
García Lorca, Federico	Krvavá svatba	46
García Márquez, Gabriel	Sto roků samoty	47
Ginsberg, Allen	Kvílení a jiné básně	48
Glazarová, Jarmila	Advent	49
Goethe, Johann Wolfgang	Faust	49
Gogol, Nikolaj Vasiljevič	Mrtvé duše	51
Gogol, Nikolaj Vasiljevič	Revizor	52

Hálek, Vítězslav	Muzikantská Liduška	52
Hálek, Vítězslav	Na statku a v chaloupce	53
Hašek, Jaroslav	Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války	54
Havel, Václav	Zahradní slavnost	55
Havlíček, Jaroslav	Petrolejové lampy	56
Havlíček Borovský, Karel	Král Lávrá	56
Havlíček Borovský, Karel	Křest svatého Vladimíra	57
Havlíček Borovský, Karel	Tyrolské elegie	57
Heine, Heinrich	Kniha písní	58
Heller, Joseph	Hlava XXII.	59
Hemingway, Ernest	Komu zvoní hrana	59
Hemingway, Ernest	Stařec a moře	60
Homér	Ílias (Iliada)	61
Homér	Odysseia	61
Hrabal, Bohumil	Pábitelé	62
Hrabal, Bohumil	Postřižiny	63
Hrubín, František	Romance pro křídlovku	64
Hugo, Viktor	Bídníci (Ubožáci)	65
Hugo, Viktor	Chrám Matky Boží v Paříži	65
Chateaubriand, François-René vicomte de	Atala	66
Chaucer, Geoffrey	Canterburské povídky	67
Ibsen, Henrik	Nora	68
Ionesco, Eugène	Plešatá zpěvačka	69
Jirásek, Alois	Filozofská historie	69
Jirásek, Alois	F. L. Věk	70
Jirásek, Alois	Jan Žižka	71
Jirásek, Alois	Proti všem	71
Jirásek, Alois	Psohlavci	72
John, Radek	Memento	73
Joyce, James	Odysseus	74
Kafka, Franz	Proces	75
Kerouac, Jack	Na cestě	76
Kohout, Pavel	Kde je zakopán pes	77
Kolář, Jiří	Prométheova játra	77
Kollár, Jan	Slávy dcera	78
Komenský, Jan Amos	Labyrint světa a ráj srdce	79
Kundera, Milan	Nesnesitelná lehkost bytí	80
Lermontov, Michail Jurjevič	Démon	82
Mácha, Karel Hynek	Máj	82
Majerová, Marie	Havířská balada	83
Mann, Thomas	Buddenbrookovi	84
Maupassant, Guy de	Miláček	85
Mickiewicz, Adam	Konrád Wallenrod	86
Miller, Arthur	Smrt obchodního cestujícího	86
Molière	Lakomec	87
Molière	Tartuffe neboli Podvodník	88
Moravia, Alberto	Horalka	88
Mrštík, Vilém	Pohádka máje	89
Mrštíkové, Alois a Vilém	Maryša	89
Němcová, Božena	Babička	90
Němcová, Božena	Divá Bára	91
Němcová, Božena	V zámku a v podzámčí	92
Neruda, Jan	Povídky malostranské	92
Nezval, Vítězslav	Edison	94
Nováková, Tereza	Jiří Šmatlán	95
Olbracht, Ivan	Nikola Šuhaj loupežník	95
Orwell, George	Farma zvířat	96

Otčenášek, Jan	Romeo, Julie a tma	97
Ovidius Naso, Publius	Proměny (Metamorfozy)	98
Páral, Vladimír	Mladý muž a bílá velryba	99
Páral, Vladimír	Veletrh splněných přání	99
Petrarca, Francesco	Zpěvník (Verše)	100
Píseň o Rolandovi		101
Poe, Edgar Allan	Havran a jiné básně	102
Poláček, Karel	Bylo nás pět	102
Proglas		103
Pujmanová, Marie	Předtucha	104
Puškin, Alexandr Sergejevič	Evžen Oněgin	104
Rabelais, François	Gargantua a Pantagruel	105
Rais, Karel Václav	Západ	106
Rais, Karel Václav	Zapadlí vlastenci	107
Remarque, Erich Maria	Na západní frontě klid	107
Rimbaud, Arthur	Opilý koráb	108
Robbe - Grillet, Alain	Žárlivost	109
Rolland, Romain	Petr a Lucie	109
Rostand, Edmond	Cyrano z Bergeraku	110
Seghersová, Anna	Sedmý kříž	111
Seifert, Jaroslav	Morový sloup	111
Shakespeare, William	Hamlet, králevic dánský	113
Shakespeare, William	Othello, benátský mouřenín	114
Shakespeare, William	Romeo a Julie	114
Shaw, George Bernard	Pygmalion	115
Shelley, Percy Bysshe	Odpoutaný Prométheus	116
Schiller, Johann Christoph Friedrich	Loupežníci	117
Schiller, Johann Christoph Friedrich	Úklady a láska	118
Sofoklés	Antigona	118
Sofoklés	Král Oidipús	119
Steinbeck, John	Hrozny hněvu	120
Stendhal	Červený a černý	120
Stroužeňnický, Ladislav	Naši furianti	121
Styron, William	Sophiina volba	122
Světlá, Karolína	Kříž u potoka	123
Swift, Jonathan	Gulliverovy cesty	123
Škvorecký, Josef	Zbabělci	124
Šolochov, Michail	Osud člověka	125
Šrámek, Fráňa	Léto	125
Šrámek, Fráňa	Měsíc nad řekou	126
Šrámek, Fráňa	Stříbrný vítr	127
Tolstoj, Lev Nikolajevič	Vojna a mír	128
Turgenev, Ivan Sergejevič	Lovcovy zápisky	129
Tyl, Josef Kajetán	Jan Hus	129
Tyl, Josef Kajetán	Kutnohorští havíři aneb Krvavý soud	130
Tyl, Josef Kajetán	Strakonický dudák aneb Hody divých žen	131
Vaculík, Ludvík	Český snář	132
Vančura, Vladislav	Markéta Lazarová	133
Vančura, Vladislav	Obrazy z dějin národa českého	134
Vančura, Vladislav	Rozmarné léto	135
Vega, Lope de	Fuente Ovejuna	135
Vergilius Maro, Publius	Aeneis	135
Verlaine, Paul	Romance beze slov	136
Vrchlický, Jaroslav	Noc na Karlštejně	137
Vrchlický, Jaroslav	Selské balady	137
Whitman, Walt	Stěbla trávy	138
Wolker, Jiří	Host do domu	139
Zola, Émile	Zabiják	140

Obsah

RAČIONÁLNÍ STUDIUM TEXTU A JAZYK	5	TVORENÍ SLOV (DERIVOLOGIE)	33
ZÁKLADY INFORMATIKY	5	Odvozování (derivace)	33
OBECNÉ POUČENÍ O JAZYCE	5	Odvozování podstatných jmen	35
Řeč a jazyk, myšlení a jazyk	5	Odvozování přídavných jmen	36
Jazykové skupiny	5	Odvozování sloves	38
		Odvozování zájmen	39
VÝVOJ ČESTINY	6	Odvozování příslovcí	39
ČESTINA – NÁRODNÍ JAZYK ČECHŮ	8	Souhrnná cvičení k tvoření slov	39
Útvary národního jazyka	8	Skládání (kompozice)	40
Norma a kodifikace	9	Zkracování (abreviace)	40
Jazyková kultura	10		
Jazykověda a její disciplíny	10	TVORENÍ SOUSLOVÍ	41
Slovenština ve srovnání s češtinou	10	PŘEJÍMÁNÍ SLOV	42
		TVAROSLOVÍ (MORFOLOGIE)	43
ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA	11	Mluvnické kategorie jmen	44
Soustava českých hlásek	11	Podstatná jména (substantiva)	45
Hlavní zásady spisovné výslovnosti	12	Souhrnná cvičení	47
Slovní přízvuk	13	Přídavná jména (adjektiva)	47
Zvuková podoba věty	13	Zájmena (pronomina)	49
		Číslovky (numeralia)	51
GRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA	14	Slovesa (verba)	52
Vyjmenovaná slova a jejich odvozeniny	14	Mluvnické kategorie sloves	53
Psaní i-y/í-ý v předponách a příponách	15	Nepravdivá slovesa	58
Psaní i-y/í-ý v koncovech	15	Slovesné tvary neurčité	58
Koncovky podstatných jmen	15	Souhrnná cvičení	60
Koncovky přídavných jmen	16	Neohrabné slovní druhy	60
Koncovky sloves	17	Přísluvce (adverbia)	60
Shoda podmětu s přísudkem	17	Předložky (prepozice)	61
Skupiny bě, vě, mě – bje, vje, mně, pě	18	Spojky (konjunkce)	62
Pravopis ú – ů – u	19	Částice (partikule)	63
Předložky z/ze, s/se	19	Citovlovcé (interjekce)	63
Předpony s-/se-, z-/ze-, vz-/vze-	20		
Psaní souhlásek ve skupinách	20	SKLADBA (SYNTAX)	63
Psaní velkých písmen	21	Věty podle postoje mluvčích	
Hranice slov v písmu	23	ke skutečnosti (podle modalit)	63
Zkratky a značky	23	Věty podle členitosti (podle složení)	64
Psaní slov přejetých	24	Zápor (negace)	65
Členicí znaménko čárka	24	Stavba věty jednoduché, větné vztahy	66
Čárka ve větě jednoduché	24	Základní větné členy	67
Čárka v souvětí	24	Přísudek (predikát)	67
Diktáty	24	Podmět (subjekt)	68
Korekturní (opravná) cvičení	25	Rozvíjející větné členy	69
		Přívlastek (atribut)	69
NAUKA O SLOVNÍ ZÁSOBĚ (LEXIKOLOGIE)	25	Předmět (objekt)	70
Práce se slovníky	25	Přísluvčné určení (adverbiale)	71
Obohacování slovní zásoby	26	Doplňk (atribut verbální)	72
Slovní zásoba z hlediska stylistického	26	Souhrnná cvičení	72
Slovo a jeho význam (sémantika)	27	Zvláštnosti a nepravdivosti ve větné stavbě	74
Složky významu slova	28	Oslovení	74
Jednoznačnost a mnohознаčnost slov	28	Citovlovcé	74
Homonyma	28	Samostatný větný člen	74
Změny slovního významu	29	Vsuvka	75
Nadřazenost, podřazenost, souřadnost	30	Osamostatnělý větný člen	75
Synonyma	30	Elipsa (výpustka)	75
Antonyma	32	Apoziopeze (nedokončená výpověď)	75
Automatizace a aktualizace	33	Attrakce (skladební spodoba)	76

Kontaminace (směšování vazeb).....	76	Veřejné ústní jednání.....	100
Anakolut a zeugma.....	76	Referát.....	100
Věty s polovětnými konstrukcemi	76	Jednání, schůze.....	100
Souhrnná cvičení.....	77	Diskuse.....	100
Reč přímá, nepřímá, nevlastní přímá, polopřímá	78	Styl administrativní	101
Pořádek slov ve větě	79	Úřední a obchodní dopis, žádost, objednávka, reklamace.....	101
Aktuální (kontextové) členění výpovědi	80	Životopis.....	102
Valenční syntax.....	80	Nejčastější slohové útvary různých funkčních stylů	103
Souvětí.....	81	Vypravování.....	103
Souvětí souřadné (s řízením).....	82	Popis.....	106
Souvětí podřadné (s podřazováním), druhy vedlejších vět	83	Popis postavy.....	106
Nepravé vedlejší věty.....	86	Popis prostředí.....	108
Složité souvětí	87	Lyrický popis (líčení).....	108
Souhrnná cvičení a všestranné jazykové rozborů	87	Popis prostý a popis odborný.....	109
Textová syntax (hypersyntax)	90	Popis pracovního postupu.....	109
SLOH (STYLISTIKA)	93	Charakteristika.....	110
Slohoví činitelé.....	93	Styl odborný	112
Styl projevů mluvených a písemných	94	Výklad.....	115
Slohové rozvrstvení jazykových prostředků	94	Výtah.....	116
Funkční styly spisovného jazyka	95	Úvaha.....	117
Slohové postupy a slohové útvary	95	Kritika.....	118
Styl prostěsdělovací	96	Recenze.....	118
Neverbální komunikace.....	96	Esej.....	118
Běžné mluvené projevy.....	96	Styl publicistický	119
Telefonování.....	97	Denní zpravodajství, úvodník, komentář, inzerát.....	119
Soukromý mluvený projev.....	97	Reportáž.....	120
Psané projevy.....	97	Fejeton.....	121
Oznámení, zpráva, hlášení, pozvánka, inzerát.....	97	Rečnický styl.....	122
Osobní dopis.....	99	Projev a proslov.....	122
Telegram.....	99	Interview.....	123
Tiskopisy.....	100	Beseda.....	123
Jízdní řády.....	100	Styl umělecký	124
		Jak se vyvarovat základních a nejčastějších chyb v slohových pracích	126